

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Železniške zveze na Notranjskem.

Še je v spominu vsakemu Notranjcu naša krepka lanska akcija, ki je od južne železnice zahtevala, da uvede nove vlake na progi Ljubljana-Trst in Št. Peter-Reka. Kakor en mož so vstale vse občine in drugi interesentje, pridružila se je tudi „Trgovsko-obrtna zbornica v Ljubljani“. V nešteti peticijah se je popolnoma stvarno utemeljilo neobhodno potrebo osebnih vlakov s sledečim voznim redom:

Ljubljana — Trst in obratno.

9.40	■ Ljubljana	6.51
9.50	Brezovica	6.39
9.59	Preserje	6.29
10.14	Borovnica	6.20
10.56	Logatec	5.57
11.13	Planina	5.44
11.25	Rakek	5.35
11.46	Postojna	5.17
11.57	Prestranek	5.04
12.10	St. Peter	4.54
12.24	Zgornje Ležeče	4.31
12.40	Divača	4.10
12.53	Sežana	3.50
1.03	Opčina	3.35
1.10	Prosek	3.24
1.22	Nabrežina	3.10
1.33	Sv. Križ	2.49
1.39	Grinjan	2.43
1.43	Miramar	2.38
1.56	▼ Trst	2.20

Št. Peter — Reka in obratno.

12.45	■ Št. Peter	12.06
1.00	Kilovče	11.46
1.12	Trnovo	11.31
1.36	Sapjane	11.12
1.56	Jurdani	10.50
2.14	Matulje-Opatija	10.30
2.30	▼ Reka	10.00

Ne tajimo, da so razmere izza upeljave vlakov ki med 1. in 3. uro popoldan vozita med Reko in Št. Petrom, za las bolje, a obupne so še vedno, ker je skrbjeno le za delno odpomoč glede zveze med Reko in Trstom, iz ljubljanske strani pa ni zveza zato prav nič boljša. Zgorej navedeni predlog je še vedno aktualen in primeren.

Z ozirom na nekake obljube, ki so se čule, je javno zahtevanje novih zvez za hip utihnilo. Zdaj pa vidimo, da hoče južna železnica naše zahteve prezreti. A mi jih nismo pozabili, saj vsak dan občutimo sedanji obupni položaj. Mi jih pozabiti ne moremo, ker so te zahteve pereča gospodarska potreba, ki je od enotnih čutov popolnoma neodvisna. Ta potreba je tako nujna, da bodo morale notranjske občine in vsi interesentje toliko časa trkati in trkati z raztočo silo, da bo južna železnica uvidela svojo nalogo in dolžnost, pa tudi svojo lastno — korist.

Politične vesti.

Trgovinski minister Fiedler je izdal naredbo, s katero priporoča trgovskim zbornicam oziroma trgovcem avstrijskim, naj hite priporočat svoje blago med ruskimi in gališkimi Poljaki. Odkar so namreč na Pruskem sprejeli zakon, po katerem sme država Poljake razlastiti t. j. prisilno pokupiti njih zemljišča, je bojkotno gibanje med Poljaki proti nemški trgovini silno narastlo. Čisto naravno je, da je zdaj prilika za avstrijsko, osobito češko obrt, da si zagotovi odjemalcev nad Poljaki. Minister Fiedler je storil le svojo dolžnost, če je opozoril avstrijske interesente na ugodno priliko. Nemci pa so zdaj zagnali hud krik, češ da je minister, ki je češkega mišljenja, nastopil proti nemški državi.

Kdor pride v Gorico, naj se ne spozabi, da bi šel v kako italijansko trgovino! Podpirajmo le svoje brate!

Ljubljanski Nemci so začeli — bojkotno gibanje proti slovenskim trgovcem! Zavezali so se med sabo in izdali oklice ter knjižice, v katerih priporočajo

svoje „Südmarkovce“. Mi bomo v kratkem priobčili imena teh tičev, med katerimi so tudi železninarske tvrdke Nagy in Schneider! Pa še nekaj drugega bomo začeli redno objavljati. Tiste „zavedne rodoljube“ bomo po imenu popisovali, ki hodijo v Ljubljano podpirat krvnega sovražnika. Če so nekateri Ljubljanci narodni mlačneži, ki rede gada na srcu, s tem ni rečeno, da bi jim v neznačajnosti in narodni brezspolnosti sledili Notranjci.

Nekatera gasilna društva so „Domoljubu“ trn v peti. Niti teh društev v miru ne pusti, če se ne dajo komandirati od kaplanov.

Anglija kuje železen obroč krog Nemčije. Francija in Rusija sta se zedinile ž njo, da treba objestnosti nemški nekaj mej postaviti. Tudi Italija z novo „trozvezo“ simpatizuje. V to zvezo spada vsekako tudi naša povečini slovanska Avstrija, ki je prvi predmet, na katerega obrača oči nemška požrešnost.

Dopisi.

Učiteljska konferenca za postojnski okraj se je vršila letos v Postojni 27. junija s prav zanimivim in obširnim vspehom. Pred konferenco se je darovala za cesarja slovesna sv. maša, pri kateri je

izborno prepeval učiteljski zbor. Konferenco je otvoril naš ljubeznivi g. okrajni šolski nadzornik Iv. Thuma s slavnostnim govorom ter na koncu pozval učiteljstvo, da ž njim vred zakliče trikratno „Slavo“ najvišjemu gospodarju v državi, kateremu pozivu se je učiteljstvo odzvalo. Potem je pozdravil učiteljstvo še vodja okraj. glavarstva gosp. Žitnik v izključno slovenskem jeziku ter pripoznal javno in odločno, da je in bode vselej najboljši prijatelj učiteljstva. Za tem se je prešlo k rednemu zborovanju. Najprej je poročal g. nadzornik o učiteljskem šolskem delovanju postojnskega okraja. Iz tega poročila se je izvedelo, da skoraj vsi učitelji prav vestno izpolnujejo svoje dolžnosti in da le na takih šolah ni pravega napredka, kjer se stariši naravnost upirajo pošiljati otroke v šolo. — Potem je poročal o slovniškem pouku prav temeljito naš bivši tovariš, sedaj vadniški učitelj v Ljubljani, znani pisatelj gospod Jos. Kostanjevec. — „Kako naj praznuje ljudska šola 60 letni jubilej našega presvetlega cesarja“ je prav dobro očrtal naš vrli, neumorni delavni tovariš g. Janko Grad, nadučitelj v Košani. Njegovo poročilo je izvalo veliko navdušenja. Končno je g. šolski vodja A. Skala iz Vipave priobčil vso zgodovino šolstva v postojnskem okrajnem glavarstvu. — Do sem je bilo vse v redu in razpoloženje je bilo nekako svečanostno.

Listek.

Moje potovanje v Benetke.

(Potopisne črtice. Spisal V. T.)

(Konec.)

Ko stopimo v vestibul cerkve, vidimo tri rdeče kamene, ki označujejo po stari tradiciji kraj, kjer sta se l. 1177 sešla papež Aleksander III, in cesar Friderik Barbarossa. Ob stenah se nahaja cela vrsta krasnih mozaikov. V notranjost cerkve vodijo trije vhodi. Ves gorenji del bazilike pokrivajo krasni mozaiki. Pred glavnim oltarjem je 12 aposteljev. Na vsaki strani cerkve se nahaja po ena prižnica. Na levi se je vsakokrat pokazal novoizvoljeni dož ljudstvu. Na glavnem oltarju je Pala d'oro, kar pa žalibog nisem videl. Iz desne ladije se dospe v zakristijo. Vrata zakristije so prav umetniško delo. Ob levi ladiji pa se nahaja Zenova kapela in baptisterij z grobom najslavnejšega beneškega zgodovinarja doža Andreja Dandola († 1345). To pa, kar sem sedaj opisal, ne dosega niti z daleka vsega, kar se vidi v tej baziliki. Ni si namreč mogoče vsega zapomniti, če tudi se cerkev še tako natančno ogleda.

Palazzo ducale.

Tik cerkve sv. Marka se nahaja drugo znamenito poslopje Benetk, palača dožev. Tudi to poslopje je že jako staro; omenja se že l. 810. Pozneje je poslopje večkrat pogorelo, dokler je nista l. 1301. dva arhitekta

(P. Basseggio in F. Calendario) na novo sezidala. Slavni slikarji, predvsem Tizian in Paolo Veronese, so okrasili notrajnost poslopja s krasnimi slikami. Obe fasadi, na Piazzetto in proti morju, sta beneško-gotski. Cela vrsta stebrov v pritličju in v prvem nadstropju diči poslopje. Okna so enostavna. Le srednje na vsaki strani je bogato okrašeno. Skozi krasna vrata stopimo na dvorišče. Tu se nahaja lep spomenik vojvoda urbinskega; sredi dvorišča sta dva stara vodnjaka. Po takozvanih „orjaških stopnicah“ dospemo na koridor, odkoder gremo po „zlatih“ stopnicah v prvo nadstropje. Prva dvorana je atrio Quadrato. V Sala del Collegio se nahaja ena najkrasnejših slik Italije „Zmaga pri Lepantu“, delo Paola Veronese. Skozi celo vrsto dvoran pridemo v največjo dvorano palače v Sala del Maggior Consiglio, kjer se nahaja največja oljnata slika sveta Tintoretov „Paradiž“. Slika pa ni tako lepa, ker je preveč oseb, baje nad 2000. Stene so polne slik, ki povečujejo slavno dejanja beneške republike. Nihče izmed ciceronov ne pozabi pokazati slike, kjer kleči ponosni Fridrik Barbarosa ves skesan pred Aleksandrom III, Nemec pred Italjanom!

Tik pri „zlatih stopnicah“ v prvem nadstropju so — beneške ječe. Čudovit utis napravi na človeka: v isti doževi palači, kjer je bila nekoč moč in razkošnost se nahajajo strašne ječe, kjer so trpele nesrečne žrtve mogočnih nasilnikov. Tu so tudi „svinčene ječe“; življenje in trpljenje v njih je krasno popisal Casannova, ki je bil sam tu več časa zaprt. „Ponte dei Sospiri“, „most stokov“ vodi nad ozkim kanalom v „Prigioni“,

Kar pri 7. točki „Poročilo knjižničnega odbora“ hipoma razruši ta slavnostni mir znani strastni klerikalni nadučitelj Ravnikar iz Trnovega. Ta predlaga, naj konferenca sklene, da se naroči okrajna učiteljska knjižnica tudi na klerikalni učit. list „Slovenski učitelj“. Pri pomnim pa, da o naročitvi knjig ni še nikdar odločevala konferenca, temveč po tej izvoljeni „knjižnični odbor“. Temu predlogu je nasprotno nasvetoval g. nadučitelj Dragotin Česnik, da konferenca tudi letos skleni, da se prepusti naročitev „knjižničnemu odboru“. Gospod predsednik knjižničnega odbora F. Juvanec je tudi Ravnikarju takorekoč obljubil, da se bode upoštevala njegova želja. Toda zaman, Ravnikar se je hotel igrati pri taki slavnostni nepolitični priliki „liberalce“ in „klerikalce“, zato je prejel tudi prav pošteno „lekcijo“. Ko se je glasovalo o njegovem predlogu in je štel g. Ravnikar glave — pardon roke svojih „ljubih“, glej, naštel jih je od skoraj 90 navzočih samo — šest! Prav mu bodi! Česnikov predlog pa je prodril skoraj soglasno, zakaj nekatere učiteljice, ki so prej glasovale za Ravnikarjev predlog, so vzdignile roke tudi za poslednjega. — Končno je še predlagal gosp. nadučitelj Rudolf Horvat, da se kupi iz preostanka okrajne blagajne skioptikon, s katerim naj bi se pojasnjevala razna predavanja pri voditeljskih sestankih. Predlog

se predloži okraj. šol. svetu v uvaževanje. S cesarsko pesmijo se je končala slavnostno učiteljska konferenca.

Iz Črnega vrha nad Idrijo. Notranjčevi bralci že pogrešajo glasove iz Črnega vrha. Marsikdo že misli, da je napredni živelj ali podlegel sovražniku, ali mirno počiva, ker je dosegel tukaj svoj cil. Ne, nismo še podlegli in na cilju tudi še nismo. V vedni vojski se sreča preobrača na eno ali drugo stran. Slednjič so jo dobro skupili nasprotniki. Le tako naprej! Enkrat se že mošnja izprazni. Značilno in smešno je to, da imajo vse eno gmotno škodo, če prav so zmagali. Marjeta še letos toži, da se gospod župan Dom. Rudolf noče spomniti obljubljenе podpore za pokritje stroškov, katere je imela lansko leto, ko si je čast rešila. Primanjkljaj je menda še velik, navzlic temu, da ji je gospod kaplan Pravdar pardon Pravhar ves velikonočni ofer prinesel. Gospod Dom. Rudolf, držite vendar malo več na svoje častne obljube! Narodno izobraževalno društvo je pravi trn v sredi klerikalnega vrta. Rekli so že, da to ni družega kot mrtvorojeno dete, preglavice jim pa vse eno toliko dela, da vedno premišlujejo, kako ga zadušiti. Zadnji čas so vendar toliko dosegli, da se nam je tabla snela raz Hladnikovo hišo ter poslala v šolo nadučitelju, v upanju, da je sedaj prikraju z društvom. O joj, blamaža velika. Društvo vse eno mirno naprej

kjer so dandanes zaprti hudodelci. Sovraštvo, zavist in slavohlepje mogočnih so mnogokrat prisilili uboge žrtve nastopiti žalostno pot po tem mestu! In kako malo izmed teh je pozneje še videlo solnčno luč; večinoma so izginili kar brez sledu!

Kosil sem v restavraciji „Cavaletto“. Sploh bi priporočal vsakemu, ki zna vsaj nekoliko italjanski, jesti v italijanskih gostilnah, ker se tu lahko opazuje navade ljudstva in ker je mnogo bolj ceno kakor v kaki nemški restavraciji. Sicer se pa dobi povsod kak natak, ki ume nemški.

Popoludne sem se z gondolo prepeljal na bližnji otok S. Giorgio Maggiore. Iz zvonika enakoimenovane cerkve je krasen razgled čez mesto in čez bližnje lagune. Odkar se je porušil stolp sv. Marka, prihajajo tujci sem, da uživajo pogled čez mesto. Posebno lep je pogled ob solnčnem zahodu: Na vshodu neizmerna morska planjava, pod teboj Benetke s svojimi palačami in cerkvami, po „Canal Grande“ pa plava polno gondol. Tam v daljavi pa se blešče v žarkih zahajajočega solnca vrhovi beneških planin!

Vrnivši se nazaj na Riva degli Sciaconi — tako se imenuje obal od trga sv. Marka proti mestnim nasadam po Dalmatincih (Slovanih), ki so nekoč tu privezovali svoje čolne — sem si ogledal spomenik Viktorja Emanuela II. Kralj jezdi ponosno konja; v desnici pa suče meč. V vznožju je Venezia, čakajoč odrešenja. Z parobrodom sem se na to odpeljal po „Canal Grande“. To je „glavna ulica“ Benetk, to kar je za Dunaj n. pr. Koroška cesta. „Canalazzo“ je dolg okoli 4 km ter ima

podobo narobe obrnjene črke S. Krasne palače od italisko-bizantinskega do baroškega sloga se vrste ena za drugo na obeh straneh kanala in nobena ulica na svetu se ne more ponašati z toliko palačami, kot „Canal Grande“. In vendar se človeku milo stori, ko vidi to krasoto. Kam so prešle vse one mogočne rodovine, ki so nekoč stanovale tu! Kmalu nas pripelje beneški tramvaj t. j. parobrod do mostu Rialto, ki veže v velikem loku oba bregova „Velikega kanala“. Na mostu se nahajajo lepe izložbe. Tu se ti nudi tudi lep razgled čez kanal. V palači Vendramin-Calergi je umrl l. 1883. Rihard Wagner.

Nazaj grede sem se s parobrodom peljal do Ponte Rialto. Tu sem šel čez most in odtod po najbolj obljudenim ulici Benetk, po Merceri-ji, na trg sv. Marka. Seveda ni ta ulica bogve kako široka. 3—4 gredo komaj vstric. Kljub temu pa je tu vedno dosti ljudij, posebno proti večeru. Ostale beneške ulice pa so še bolj ozke, kakor je Merceria, tako da se dva človeka komaj ogneta. Nekaj posebnega je, da je v Benetkah, kakor po vseh ostalih italijanskih mestih, vse življenje na ulici. Tu brije brivec na ulici, tam prodaja trgovec svoje blago, gostilne — vse na ulici. Seveda tiči tam vedno ves promet. Največ življenja je v Benetkah zvečer, ko ustrelj iz bojne ladije ob 9. uri zvečer, strel. Na trgu sv. Marka igra godba, kavarne so vse prenapolnjene, ljudje, tujci in domačini, pohajajo po trgu gori in doli. V vzadju pa stoji kot kaka mistična prikazen tisočletna bazilika. Pa tudi po stranskih ulicah je veliko življenja — pa kako?!

Tudi na morju je vse živo. Z lampjoni in cvetjem

deluje, če ima tablo ali ne. Svoje knjižnice zato ne zapre, ravno sedaj je dobila knjižnica več novih knjig, med temi so zanimive najnovejše knjižice „Katoliško svetovno naziranje in svetovna znanost“ spisal L. Warmund profesor cerkvenega prava v Inomostu. Udje društva, sezite po knjižicah ter jih širite med ljudstvo. Priporočam jo vsem bralnim in izobraževalnem društvom. Dobi se pri založništvu „Naprej“ v Idriji ter stane 70 v. Knjižnica ima 51. strani. V knjižici se nahaja tudi Syllabus Pia IX. in Pia X., pravo razkrinkanje današnje duhovščine in njih navkov. Gospod župnik prihodnje leto vam bo gotovo še več rdečih listkov manjkalo kakor letos.

Domače vesti.

Iz živinozdravniške službe. Živinozdravnik g. Leo Simenthal v Vipavi, kateri je bil vsled lastne prošnje premeščen v Idrijo, se je odpovedal svojemu novemu mestu in ostane še nadalje v Vipavi.

Slavnostni koncert, ki ga je priredilo učiteljstvo postojnskega okraja v Postojni, dne 27. junija t. l., se je obnesel prav povoljno v umetniškem, ne pa tako dobro v denarnem oziru. Koncert se je vršil v

proslavo 60 letnega vladarskega jubileja Njega Velikanstva cesarja Franca Jožefa I. in prav zato je učiteljstvo upravičeno pričakovalo, da se ga ne udeleži polnoštevilno samo uradništvo, temveč tudi večina tržanov, kar se pa žal ni zgodilo, čeprav je bil namenjen čisti dobiček najlepšemu bodočemu zavodu „Učiteljskemu konviktu“. Glede vzporeda bodi omenjeno, da je bil vobče sicer lep, le predolg. Slavnostni govor je imel znani govornik g. nadučitelj Dragotin Česnik iz Knežaka, ki je v glavnih obrisih očrtal življenje in delovanje našega dobrega vladarja. Takoj za njim je zapel učit. moški zbor prav lepo pesem „Avstrija moja“. Slavni „salonski orkester“, ki je sodeloval iz prijaznosti, je dovršeno proizvajal štiri koncertne točke, katere so navzočemu občinstvu jako ugajale. Zelo dobra sta bila mešana zbora „Vijolični vonj“ in „Pomlad“, ne tako moški zbor „Večer na Savi“, kateri potrebuje vsaj 40 pevcev, pa jih je bilo le 16. Končno sta nas razveseljevala gđc. Lampetova z ljubkima samospevoma in g. A. Stritar z izvrstno igro na težkem glasbilu „čelo“. Oba solista je prav lepo spremljeval glasbenik g. F. Juvanec, šol. vodja v Postojni. Vodil je tudi pevske točke in se sploh toliko trudil, da gre za uprizoritev koncerta največja zasluga mjemu; zato slava mu!

okrašene gondole plujejo po „Velikem kanalu“. Domačini pa prepevajo znane melodije: „Soto il ponto di Rialto . . .“

Izmed ostalih beneških cerkva ste najznamenitejši S. Maria dei Frari in S. Giovanni e Paolo. V prvi cerkvi se nahaja več slik in krasnih spomenikov, predvsem spomenik Canove, v zadnji pa leže pokopani beneški dožje. Pred cerkvijo S. Giovanni e Pavlo je lep spomenik Calleonija. Natančneje ne moremo opisati obeh cerkva, ker bi morali imeti na razpolago slike. Teh pa nimamo.

Blizu mestnega parka je arzenal. Njegova površina znaša okoli 320.000 m². V njem dela okoli 3000 delavcev. Z arzenalom je združen muzej, kjer se hranijo staro orožje, zaplenjene zastave, modeli za ladije itd.

Med največje znamenitosti Benetk spada akademija vpodabljačih umetnostij, kjer se hranijo krasne slike beneških slikarjev. V dvorani št. II. se nahaja Tizianova slika „Vnebovzetje Device Marije“, ki spada k najženijalnejšim kompozicijam velikega umetnika. Na oblakih plava, obdana od angeljev, Marija proti nebesom, kjer jo pričakujeta Bog Oče in nadangelj s krono. Dvanajst aposteljev pa poveljuje Mater božjo. Krasna je tudi Tintorettova slika „Čudež sv. Marka“. Sv. Marka se vrže, z glavo navzdol, iz nebes, da oprostí sužnja. Vse gleda začudeno ta čudež. „Večerja v hiši Levija“ je znamenita radi svojih barv. V veži, polni korintskih stebrov, sedi Jezus, tik njega sv. Janez, krasna gostija je. Plemenitaš, oblečen v obleko zelene barve, vodi veselico. Slikar slike, Paolo Veronese, je bil radi te slike

poklican pred sodišče, ker slika ni bila baje slikana v katoliškem duhu. Najintresantnejša dvorana akademije je dvorana št. XVI., kjer se nahaja glavno delo Carpacci-ja, ciklus legende sv. Uršule. Ciklus obstoji iz devet slik, ki nam živo predočujejo življenje koncem XV. stoletja. Razen Benečanov so v akademiji zastopani tudi nemški in nizozemski umetniki.

Murano in Lido.

S parobrodom 5 minut oddaljeno od Benetk leži prijazno mestece Murano, ki šteje do 6500 prebivalcev. Zidano je kakor Benetke na otokih. Glavni kanal deli mesto v dva dela; razven glavnega kanala je več postranskih. Mesto slovi daleč po svetu radi svoje steklene industrije. Tovarna Viktorija Borella izdeluje dandanes najkrasnejše posnetke starih vzorcev. Ogledal sem si eno izmed tovaren. Steklene posode izdelujejo na jako enostaven način: steklena masa se razbeli v ognju ter se napihne s pomočjo cevij, ki so dolge okoli poldrug meter. Tako nastanejo stekleni baloni, ki se, dokler so še gorki, vtaknejo v kamenite posode, ki imajo podobo steklenic. Ko se masa strdi in ohladi, se jo nekoliko opili in ogladi in steklenica je gotova. Dragocenejše steklenice zahtevajo seveda več truda in dela. Mesto je bilo tudi nekoč domovina beneškega slikarstva. Tu je živela in delovala slikarska rodovina Vivarini. Tudi krasni vrtovi in lične vile beneških mogotcev so se nekoč tu nahajali.

Najlepši izlet v okolici Benetk pa je izlet na otok Lido. Tu se nahajajo svetovno znane morske ko-

Stavbinska kronika. Zgradbo meščanske šole v Postojni je okrajni šolski svet oddal v svoji seji z dne 30. junija „Kranjskemu stavbinskemu društvu“ v Ljubljani, kot edinemu ponudniku za vsa zgradbina dela. Z zgrajenjem se bo začelo takoj, ker mora biti šola v surovem stanju še to leto pod streho. — Uradniško poslopje za c. kr. glavarstvo v Postojni je v pritličju in v prvem nadstropju toliko dograjeno, da so se s 1. julijem preselili uradi v novo poslopje. — Grad g. veleposestnika Frana Jurca bode kmalu dogotovljen. Dovršuje se lična ograja, ki obstoji iz izklesanega kraškega kamenja in še zadnja dela v notranjem poslopju. — Zgradba bolnice hitro napreduje, tekom prihodnjih dni bodo pričeli s postavljanjem strehe, — Razen tega je dogotovljena hiša čuvaja g. Bezeka na Žužkovem klancu.

Vinska kupčija na Vipavskem. V pretečenem mesecu se je izvozila zdatna množina vina z Vipavskega in vsled tega je upati, da se bode tudi cena pričela višati, katera je bila poslednji čas silno padla. Večje množine dobrih vipavskih vin so dobiti še na Planini, Erzelju in Gočah.

Požar na Bledu. Fanta, ki sta bil pri svojem stricu v vasi Grad na Bledu na počitnicah, sta skrivaj zanetila na hodniku ogenj in tako povzročila strašen

pelji. Vsako leto, posebno v poletnem času, prihaja sem na stotine tujcev iz vseh delov sveta. Elegantni in z vsem modernim komfortom urejeni hoteli nudijo za drag denar tujcev vse, česar si more želeči. Električna železnica veže v najnovejšem času oba obrežja otoka. Na zapadnem obrežju se nahajajo morske kopeli. Vse obrežje je polno najfinejšega peska. Podnebje na Lidu je najugodnejše. Nikdar ni preveč vroče, ker vedno pihlja veter zmorja; zrak je polen kisleca.

Nekoliko dalje od elegantnega kopališča se nahaja ljudska kopel. Ker mi je bilo silno vroče, grem se kopati. Za mal denar dobim vstopnico in perilo. Ko sem videl, da se moški in ženske skupaj kopljejo, sem še jaz zašel med ženski svet. No, pa sem jo slabo naletel. Kakor hitro so me ženske med sabo vgledale, so začele mahati z rokami ter mi vpile: „Avanti Tedesco“ — „proč Nemec“. Hujšega se mi pa ni pripetilo, kljub temu, da so Italjani zelo ljubosumni ljudje. Po kopeli grem v bližnjo restavracijo, da se pokrepčam in počakam parobroda, da se odpeljem nazaj v Benetke. Večer je bil krasen, posebno ko je jelo zapadati solnce. Na parobrodu pa je bilo vse živo. Slišal sem vse mogoče jezike — kakor če bi bil v Babilonu. Zvečer sem preživel na trgu sv. Marka pri koncertu. Ob polnoči pa sem se tužnim srcem poslovil od Benetk ter se s parobrodom „Hungaria“, ki me je pred štirimi dnevi pripeljal v Benetke, odpeljal v Trst in od tu v Ljubljano.

S tem sem končal svoj potopis. Če bom v kratkem še kam šel, bom pa zopet popisal svoj potopis v „Notranjcu“. Tebi, bralec, pa lepa hvala.

požar, ki je vpepelil 35 hiš in še več gospodarskih poslopij. V par minutah je bila vsa vas v plamenu. Po lesenih in slamnatih strehah se je hipoma razširil ogenj. Celo gozd nad skalami, ki je tik vasi, je začel goreti in razbeljeno kamenje je padalo po skalah dol. Ljudje so si rešili le življenje. Obleka in vse drugo je ostalo v hišah. Škoda je velikanska. Preplašeno ljudstvo trpi, in od raznih dobrih src prihaja pomoč. Iz Ljubljane so prišli vojaki na pomoč, iz mnogih krajev so se pripeljale požarne brambe, domačini in letoviščarji so nosili vodo iz jezera, toda vse je bilo zaman, ker je imel ogenj tako strahovito moč.

Računske listke družbe sv. Cirila in Metoda je naročila Milka Korenčan na Vrhniki.

Suša. Od vseh strani prihajajo poročila o strašni suši. V okolici Turjaka in celo na ljubljanskem barju je zemlja deloma meter globoko razpokana in trda kakor cement. Letos so oves dvakrat sejali: prvič ga je pobrala voda, sedaj pa suša. V goratih krajih ljudje nimajo nič vode: ponjo morajo iti 10 — 20 ur hoda. Take suše še ni bilo na Kranjskem od leta 1834. Če ne bo v najkrajšem času dežja, utegne nastati draginja, kakoršne niti najstarejši ljudje ne pomnijo. Že sedaj je cena živil znatno poskočila, posebno v Ljubljani. Čudno je, da je meso postalo dražje, kljub temu, da kmetje kar za slepo ceno prodajajo svojo živino. Šele pred kratkim je neki ljubljanski gostilničar podražil mesne jedi za 10 v. — Enake žalostne novice prihajajo tudi iz drugih krajev. V savinjski dolini je lakota neizogibna, če ne dežuje v najkrajšem času. Dežja pa le ni. Če se količkaj začno zbirati oblaki, jih prežene veter.

Klerikalne vžigalice se prodajajo v Bratovževi prodajalni v Orehovci na Vipavskem, istotako v dolnjevaški tobakarni pri Senožečah. Naznanite nam prodajalne in tobakarne, ki nimajo vžigalic družbe sv. Cirila in Metoda, da jih vemo priporočiti.

Kaj duhovniki v prid kmetu znajo. Neki duhovnik na Vipavskem (ime na razpolago) je v gostilni poleg sebe sedečim kmetom pripovedoval, da zna točo napraviti. Oglesi se mlad kmet, ki tega nikakor ni mogel verjeti: „Jaz plačam štiri litre vina, ako napravite točo, toda tolči mora samo po mojih zemljiščih, na ozemlje, ki meji z mojimi parcelami, ne sme pasti niti ena toča.“ To je točedelniku vzelo sapo, da se je iz družbe zgubil. Jasno je, kako rada bi duhovščina pripravila ljudstvo zopet do vražjeverstva. Kdor se ne more s kakim koristnejšim znanstvom pohvaliti nego s takimi frazami, nakopal si bo med kmeti tako sovraštvo, da ne bo varen pri belem dnevu.

S Prema. Naši klerikalci so začeli delati na to, da bi tukaj napravili svojo šolo za politiko in delali prepir; hočejo imeti kat. izob. društvo, kamor vabijo svoje backe, pa so jih vjeli celih pet, in še teh bolj duševne revčke. Gospod Škrjanec naj ne raznaša prepira in naj ne dela za šolo vsega slabega, kakor so nekatera taka društva, kjer se vse slabo navadi, dobrega pa nič.

Starše opozarjamo, naj ne pustijo otrok v taka zbirališča. Ako ne bodejo nekatere osebe mirovale, bodejo prišle na dan tudi lepe reči iz trnovskega izob. društva, in potem bomo videli, kaj se godi po takih krajih.

Piše se nam, da pošta na Premu silno „točno“ posluje, kar je seveda čast naši „vrli“ gđc. ekspeditrici, ki si tako prizadeva, da je neka oseba dobila „Notranjca“ od 14. junija na dan 22. junija. Tako se tudi marsikdo pritožuje radi poštni tajnosti.

Morilec dekana Erjavca Viktor Pangerc je vedno prav rad prebiral klerikalne časopise. Pisava nekaterih klerikalnih listov je mnogokrat taka, da morajo marsikaterega svojih bralcev popolnoma poživiti. Vsled tega damo popolnoma prav zadnjemu „Domoljubu“, ki piše, da je Pangerc največ spridilo branje slabih časopisov.

Ljubite se med seboj, kakor sem jaz vas ljubil, je učil naš Krist. Kako to najimenitnejšo zapoved Kristusovo izpolnjujejo njegovi sedanji namestniki, je razvidno iz pisave „Domoljubove“. — „Domoljub“ se raduje nad tem, da je necega kmeta na Planini pri Vipavi zadela kap: o vinorejcu Trčelju iz Slapa pa, ki se mu je po nesreči razlil sod vina, pa poln radosti piše, da ima komedijo v hramu. Da vera peša, je resnica in to največ po krivdi onih, ki bi jo imeli oznanjati.

Ogenj je uničil na kresni večer vse gospodarsko poslopje Luka Glažarja v Branici.

Vesel dogodek iz jubilejnega izprevoda na Dunajn objavlja včerajšnja številka „Korošca“. Ondi pravi v uvodnem članku: „Koroški Nemci, ki marsikatero narodno pesem imenujejo svojo, čeravno jo je slišal slavni Košat v slovenskem kraju, so se tudi sedaj hoteli ponašati s slovenskim lišpom. Vzeli so seboj naše Ziljane in Ziljanke v narodni noši, da pokažejo svetu, da je tudi lepa ziljska dolina s svojimi brhkimi fanti in zalimi dekleti — nemška! Toda Nemec obrača, Slovenec pa včasih obrne! — Komaj so prišli Ziljani v dotiko s Slovenci z Kranjske, komaj so videli slovenske trakove in slišali zmagoviti slovenski živijo, je vskipela slovenska kri Koroška in iz mnogoterih koroških ust razlegal se je isti pozdrav! To so Vam bile navdušene lepe Ziljanke, veseli naši ziljski fantje — Slovenci so se našli! In ko so prikorakali pred cesarja, pozdravili so ga s presrečnim „živio“! Zastonj je bil trud njih voditeljev in ostalih Korošcev preupiti jih s „Hoch in Heil“, naš pozdrav je zmagal in naša pesem! Kajti kar naenkrat so se spomnili tudi neke lepe domače pesmi in zmagonosno so prepevali:

„Koroški smo fantje iz Zile doma,
iz Zile doma.

Slovenskega duha, slovenskega srca,
slovenskega srca!

In vsak naj propade, kdor rod naš taji,
kdor rod naš taji;

saj še zemlja ne bo pila njegove krvi,
njegove krvi!“

To pa je bil najlepši prizor za Slovence na Dunaju!“

Narodno gospodarstvo.

Občinska hranilnica v Postojni ki je pričela poslovati 1. oktobra 1907 izkazuje s 30. junijem 1908 naslednji denarni promet in bilanco:

Račun hranilnih vlog.

Stanje hranilnih vlog koncem leta 1907	33.602 K 71 h
V I. polovici l. 1908 vloženo	160.136 „ 84 „
	193.739 K 55 h
dvignjeno	23.599 „ 16 „

Stanje hranilnih vlog dne 30. junija

1908	170.140 K 39 h
----------------	----------------

Račun posojil na hipoteke, korporacijam in na menice:

Stanje koncem leta 1907	11.065 K 40 h
V I. polovici leta 1908 izplačana posojila	148.108 „ 34 „
	159.173 K 74 h
Vrnjena posojila	5.343 „ 40 „

Stanje posojil dne 30. junija 1908

Račun tekoči, naloženi denar pri drugih zavodih.

Stanje koncem leta 1907	22.965 K 58 h
V I. polovici leta 1908 naloženo	127.800 „ — „
	150.765 K 58 h
dvignjeno	110.460 „ — „

Stanje naloženega denarja dne 30. ju-

nija 1908

Denarni promet je znašal v I. polovici leta 1908.

Prejemki	281.308 K 69 h
Izdatki	281.215 „ 17 „

Skupnega denarnega prometa je bilo 562.523 K 89 h

Ravnateljstvo.

Jubilejna pletarska razstava v Radovljici, katera je bila slovesno otvorjena dne 21. m. m. je ena najkrasnejših prireditev, katere poznamo Slovenci. O tem so složni vsi, ki so videli to razstavo! To je nekaj posepnega! Vže pletarstvo je med Slovenci še malo znana umetniška obrt. tu poznamo le priproste pletarice — kaj pa še cela razstava najmodernejših pletarskih predmetov! — Kdor ima torej količkaj časa in prilike najsi gre to zanimivo razstavo ogledat v romantično Radovljico, ki je od slavnega Bleda oddaljena pičlo uro. Na razstavi se zamore tudi nakupiti raznih lepih pletarskih reči.

„Prva vipavska vinorejska zadruga v Vipavi“ ima v svoji zalogi še 400 hl dobrega vipavskega vina na prodaj. Notranjskim krčmarjem prav toplo priporočamo, da kupujejo vino pri tej zadrugi. Vsa vina, katera ima ta zadruga v svoji zalogi, so prav izborna, cene pa popolnoma zmerne. Vsak krčmar, kdor bode le jedenkrat kupil vino pri tej zadrugi, se bode prepričal, da ne more nikjer drugod bolje postrežen biti.

Krvava uš. Sliši se, da napravlja krvava uš na sadnem drevju po raznih kronovinah ogromno škodo. Tudi po Kranjskem se ta „šiba“ razširja v strah sadjarjem. Če se vgnezdijo krvave uši na vrtu, je treba

velike pridnosti, da se jih zopet iznebimo. Kdor misli, da je brez pomena, če zapazi par uši na svojih drevesih, se moti. Samice imajo perutnice in polete od drevesa do drevesa. Ni torej dovolj, če se uniči krvavo uš le na enem posestvu, treba bi bilo škodljivko zatreti povsod. In zato bi se morala deželna oblast pobrigati s strogimi razglasi in ukazi (ter drugimi sredstvi) preprečiti razširjenje krvave uši. Krvave uši uničujemo z roko, če jih je veliko, pa z drevesnim karbolinejem. Namazati je treba s karbolinejem vse luknje in rane v drevesnem deblu, ker se v teh nahajajo uši. Če so tudi veje in vejice napadene, se poslužujemo drevesne škropilnice. Zelo poškodovane veje in drevesa je treba posekati in zažgati. Uši je lahko spoznati, ker so bele barve. Če jih stlačimo, se pokaže rdeč sok. Drevo s krvavimi ušmi, je polno ran, kakor bi imelo „raka“, spoznamo ga pa lahko tudi po tem, ker lezejo po njem mravlje v večjem številu sem in tja.

Sredstva za konserviranje mleka in surovega masla. Z vso pravico zahtevamo največjo snažnost pri ravnanju z mlekom in mlečnimi izdelki. K surovemu maslu ne smemo pridejati drugega kot soli, k mleku pa prav ničesar. Da se mleko ne skisa, ga je treba čistega shraniti v mrzlem kraju. Vzrok, da se mleko tako rado pokvari je največkrat v tem, ker vime ni čisto in ker roke, ki molzejo, niso dobro vmite. Proti postavi je, da se rabi za konserviranje mleka formaldehid ali borovo kislino.

Po svetu.

Kobilice na Goriškem. Česar še ni uničila na Goriškem suša, prete uničiti kobilice. „Contadinello“ poroča, da je letos v okolici Komna toliko kobilic, da so vsi poskusi uničiti jih, zaman. Polja, travniki in vinogradi, vse kar ima kmet, je skoraj popolnoma uničeno. Ubogo ljudstvo!

Proces Sičinski. Dne 30. junija se je začela pravda proti dijaku Sičinskemu, ki je dne 12. aprila t. l. v Lvovu ustrelil cesarskega namestnika grofa Potockija.

Vodna katastrofa. Med tem ko vlada pri nas suša, se je dne 30. junija v mestu Aleksandropol na Ruskem vtrgal oblak. Nastala je velika povodenj, utonilo je nad 100 ljudi.

Pri zadnjem požaru v vasi Cirl na Tirolskem je, kolikor so do sedaj dognali, ker preiskujejo pogo-rišče izgubilo 10 ljudi svoje življenje.

Izgubljeni spomin. V Parizu so našli na cesti starega moža, ki je od lakote popolnoma onemogel ter ga prepeljali v bolnišnico. Tukaj so ga vprašali, kako se piše. Mož ni vedel povedati ne svojega imena in tudi ne, odkod je prišel. Izgubil je bil spomin.

Pomiloščenje patra Drozda. Te dni je bil izpuščen nekdanji predsednik posojilnice sv. Vavrlava v Pragi po sedemletni ječi. Pater Drozd bo stanoval poleti v lepo opremljeni vili ob Veltavi na Češkem.

Grozna tatvina. V cerkvi v Šenavu na Nemškem so neznani lopovi odprli 14 krst rodbine pl. Cedlic ter okradli mrliča. Eno okostje so vzeli ven in postavili ob zid grobišča.

Šolar rešil vojaka. V mestni kopeli v Kremsu ob Dravi so se kopali pionirji. Kar je eden izmed njih izginil. 14 letni šolar Henrik Polan je skočil za njim in ga držal tako dolgo nad vodo, da so priplavali štirje drugi pionirji in oba rešili.

Vihar podrl 4000 dreves. V Krušnem pogorju je vihar podrl 4000 dreves, ki so rastla na gorskem grebenu.

Za kratek čas.

Med rezervisti. Rezervni častnik zasliši signal, pa se ne more spomniti, kaj pomeni. Zato se zadere surovo, da bi skril svojo nevednost, na vojaka, kakor bi spraševal: „Kakšen signal je to?“ Vojak je pa takoj spoznal situacijo in odgovoril: „Sam ne vem, gospod častnik, sem tudi rezervist“.

Ušel mu je. Natak ar na cesti: Gospod, oprostite mi, ko ste včeraj odšli iz gostilne, sem bil ravno izginil.

20 vrčkov izpil. Sodnik: To je vendar preveč, da ste izpili toliko vrčkov, in potem ušli! Nepošteni gost: Natak ar je vedno stal pri vratih, da sem se bal oditi prej.

Izjava.

Z ozirom na izjavo, izišlo v šte. 23 „Notranjca“ od dne 6. junija 1908, v kateri sta podpisana trdila, da je g. Janko Jež zapustil krčmo Konsumnega društva v Rojanu radi družinskih razmer, ki bi jih bila baje zakrivila njegova soproga gospa Frančiška Jež, rojena Lovšin — izjavljata podpisana, da obžalujeta, da sta z gorenjo izjavo brez vsakega povoda in razloga razžalila gospo Frančiško Jež roj. Lovšin, ker ona teh družinskih razmer ni zakrivila.

Rojan, dne 21. junija 1908.

Bremic Anton l. r. Pavel Rak l. r.

Poslano

dopisatelju „Nekdo“ iz hrenovške občine.

V Notranjcu št. 26. je bil dopisatelj slabo informiran, ko piše: „a grajali može, ki so imeli denar v rokah in z istim pometali dvorišče pri šoli“. Stavbenik šole g. Bercelj bode najbolj vedel, kako je dolgo časa prosil, da dobi pogojeno vsoto za šolo. Pri županstvu hrenovškem bilo ni radi posojila popolnoma v redu, ker so čakali rešitve. Kazalo ni drugo, da sem kot načelnik oskrbnitstva vasi na osebni kredit proti dvema porokoma vzel 12.000 kron, kar je tudi dokazano iz pobotnic, da sem vse izplačal. Kaj in kako so delali pri šolskem poslopiju, to mene nič ne briga, akoravno bode precejšen del meni pripadel kot davkoplačevalcu.

Razdrto, dne 1. julija 1908.

Leonh. Del-Linz.

Loterijske številke.

Dunaj, 27. junija	78	66	2	38	79
Brno, 1. julija	43	78	70	34	60

Ošaben Ivan tapetnik in preprogar v Postojni

se priporoča slavnemu občinstvu za obilna naročila vseh vrst tapetniških del.

Istotam se sprejme **učenec**, ki je nad 14 let star pod jako ugodnimi pogoji.

Želodečne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodečne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodečni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Dr. ED. VOLČIČ v Novem mestu (Kranjsko)

je uredil ter se dobivajo pri njem in pri vseh knjigotržcih naslednje pravne knjige:

1. Civilnopravdni zakoni (IV. zv. Pravnikove zbirke) z ob. širnim slovenskim in hrvatskim stvarnim kazalom, obsegajoči XII. in 909 strani. 1906. V platno vezana knjiga K 8.—

2. Odvetniška tarifa, določila o rabi hrvatskega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine, s stvarnim kazalom, (20 tabel). 1906. Broširano K 1.80

3. Zakoni o javnih knjigah, zemljiških itd. (V. zv. Pravnikove zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvatskem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošelj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 strani. Mehko vezana knjiga K 5.60
popolno v platno vezana K 6.—

Ponatisi iz knjige navedene pod točko 3.:

4. Vzgledi predlogov, sklepov in vpisov za zemljiško knjigo; dotična kolkovna in vpisnina. Broširano K 1.—

5. Kolkovna in vpisnina pri zemljiški knjigi. Stenska tabela na močnem papirju K —.60

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“:

Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo**, s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vezano K —.40

Zvezek II. in III. **Predpisi o železniških in rudniških knjigah**. 1908. Cena mehko vezani knjižici K —.80

Zvezek IV. in V. **Pristojbinske olašave ob konverziji terjatev**. 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Mehko vezana knjiga K —.80

Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zložbi zemljišč**. 1908. Mehko vezano K 2.—

Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari**. 1908. Mehko vezano K —.80

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto, proti poštenu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin. poštne v gotovini ali poštne znamkah.

Prva češka splošna delniška družba na življenje. za zavarovanje v Pragi

Najugodnejše in najceneje zavarovanje:

- a) Za slučaj smrti.
- b) Za slučaj smrti in doživetja.
- c) Zavarovanje dote in oprave nevest.
- d) Moderno zavarovanje s sočasnim obrestovanjem vseh vlog.

- e) Moderno zavarovanje s sočasnim zavarovanjem za slučaj nesposobnosti.
- f) Najrazličnejše kombinacije zagotavljanje pokojnine.

Edina slovanska delniška življenska zavarovalnica.

Glavno zastopstvo za slov. dežele v Trstu, ulica Torre bianca št. 21. I., kjer se dobi vse cenike in potrebna pojasnila.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
===== dopoludne. =====

☐ ☐ ☐

Obrestuje hranilne vloge po 4³/₄% od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5¹/₂% in amortizaciji najmanj 1¹/₂%, na osobni kredit po 6%.

☐ ☐ ☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.